

Reyer Stolk in vroolijke kleuren de kaart der stad. In het midden hangt een door Lensvelt ontworpen groote, sierlijke lamp van Leerdamsch glas, in verchromd metaal gevat. De warme, menschelijke sfeer, die men hier ontmoet, is zooveel aangenamer dan de kille of hooghartige, die ons in menig stadhuis al bij het binnenkomen neerslaat. Eenerzijds bereikt men, van de vestibule uit, het representatieve deel van het gebouw, anderzijds de ruimten van den administratieven dienst, waarin het eigenlijke bestuursapparaat is gegroepeerd. De volstrekt zakelijke, logische en klare en ook architectonisch voortreffelijke ordening van al deze elementen is een der grootste verdiensten van dit gebouw.

Voor de eigenlijke secretarie is gebroken met het gewone stelsel om aan elke afdeeling en aan elken afdeelingchef een afzonderlijk vertrek te geven. Er is één groote ruimte geschapen, met een oppervlakte van ± 850 m², waarin ongeveer 50 ambtenaren kunnen werken. Op groote particuliere kantoren kende men zoo iets allang, maar hier is het nu voor een raadhuis toegepast en, voor zoover thans kan worden beoordeeld, met succes. Het initiatief hiertoe kwam van den gemeente-secretaris, den heer C. F. Klaar, wiens naam hier met eere moge worden genoemd, niet alleen wegens zijn moed om te breken met tot sleur geworden tradities, maar ook wegens den tact en het begrip, waarmee hij voor de gemeente voortdurend overleg pleegde met den architect; hun beider zin voor schoonheid en voor praktische eischen kwam aan dit stadhuis ten goede.

Deze secretarie (afb. II) is aan alle zijden door glazen wanden omgeven, waarin de loketten voor het publiek zich bevinden. De inrichting bestaat uit stalen meubels (de schrijftafels werden door Friedhoff ontworpen). Stalen archiefkasten, waar men staande overheen kan zien, maar die voor den zittenden ambtenaar een soort wand vormen, begrenzen binnen deze ruimte de afdeelingen. Vierkante kolommen steunen de glazen zoldering, waarin licht-elementen zijn geborgen voor kunstverlichting, als die noodig is. Maar van het daglicht is alle mogelijke profijt getrokken; dit treedt toe door een shed-dak, dat wij uit den fabrieksbouw kennen en hier door Friedhoff is toegepast. Daar was eenige moed voor noodig, vooral in Enschede, waar men het shed-dak zoo goed kent en daarom inhaerent acht aan de fabriek of het commercieele kantoorgebouw. Dit shed-dak vangt het noorderlicht, dus het beste dat er is, en werpt het door een glazen plafond gelijkmatig naar binnen. De laatste, meest noordelijke, schuin opstaande wand van dit shed-dak komt van buiten te zien, als men het Hofstraatje aan den achterkant van het stadhuis doorloopt. Friedhoff, die dit dak onmisbaar achtte voor het scheppen van een groote, met daglicht feilloos te verlichten werkruimte, heeft deze consequentie eerlijk aanvaard, er niet aan denkende, dit te maskeeren.

Aan een der zijden wordt de secretarie begrensd door een reeks dienstver-